

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS.

Voor de Stadh. 12.

Francs per post. 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

De behandeling van het adres van antwoord heeft doen zien, wat wij van onze vertegenwoordigende Kamer te verwachten hebben. Elf leden slechts hebben er tegen op gezien, om zich aan eene inconsequentie schuldig te maken, welke nooit uit de jaarboeken onzer staatkundige geschiedenis gewischt zal kunnen worden. Elf leden slechts hebben getoond dat zij nog gevoel van eigenwaarde hadden en hun de waardigheid hunner betrekking dierbaar was. Al de overigen hebben zich als zoete kinderen laten leiden en den vrij armzaligen moed gehad, om *amende honorable* te doen, voor de *brutaliteit*, waarmede de vertegenwoordigers in het vorige jaar hunne stemmen hadden durven verheffen. De Kamer heeft eenen reuzenstap gedaan op den weg van achteruitgang; een der leden heeft het haar openlijk toegevoegd en nimmer meer *verwijt* billijker en beter verband. Konden wij nog maar zeggen, dat die stap van achteruitgang ons eene schrede nader gebragt had tot het absolutisme, onze bezorgdheid zou nog zoo groot niet zijn. Wanneer men met opmerkzaamheid alles gadeslaat, wat hier en elders rondom ons omgaat, en zich daarbij weet vrij te waren van al het ideale, wat de schoonklinkende woorden van *vrijheid*, *constitutie*, *walvs-sovereiniteit*, *emancipatie van 's menschen geest*, en wat al meer van dien aard, oplevert, zou men bijna in verzoeking komen het problema op te werpen, of de wereld met al die *constituten*, die *vrijheden* enz. wel eening voortgang op den weg des geluks gemaakt heeft? Maar neen; de stap van achteruitgang voert ons weder een eind weegs terug in het gebied van despotismus, met den schijn van constitutionele vrijheid overtrokken. Dat die toestand verkieslijk schijne aan die bevoorregten, die uit denzelfden bij voortduring hun voordeel trekken, die eene *aristocratie* voeren en exploiteren, welke voor het minst even drukkend is, als die, welke men door de omwentelingen den kop ingeslagen heeft geacht, is mogelijk en begrijpelijk; en daarom welligt heeft de vertegenwoordiging gehandeld, zoo als wij haar dezer dagen hebben zien handelen; maar voor ons, die niet tot die *aristocratie* behooren, en er niet toe behooren willen, omdat wij haar verwerpen, is, althoon wij er ver af zijn, om voorstanders van het absolutisme te zijn, een bepaald en effend *absolutisme* nog verkieslijk

boven een despotismus, dat vrijheid in den mond, *slavernij* in het hart heeft.

De *amende honorable* waarvan wij zoo even spraken, is reeds door de Eerste Kamer genadig aangenomen. De kinderen zijn zeet geworden, nu hebben zij genade verworven. De *oudsten* willen nu niet verhinderen, dat hunne kinderlijk onschuldige woorden uitgesproken worden. Maar verleden jaar? Wel foei! hoe stout! De aanneming van het adres door de Eerste Kamer is op zich zelve reeds een bitter verwijt, aan de lafheid en stelselloosheid der Tweede toegeworpen.

De *bekeering* der Tweede Kamer is des te roemrijker, daar zij vrijwillig en uit eigen beweging heeft plaats gehad, en wel voorzeker uit eene diep gevestigde overtuiging. Trouwens, waar is de stem, die de verdediging der regering en van de in de Troonrede geuite beginselen heeft op zich genomen? Geen enkele der Vertegenwoordigers heeft het woord opgevat tot die verdediging, noch tot de wederlegging van de kernachtige, gemoedelijke, onwederlegbare taal van die weinigen, die in den Vertegenwoordiger van het Nederlandsche Volk nog iets meer zien dan den gehoorzamen dienaar van het ministerie. Het eenig argument, waarmede zij bestreden werden, was het *woestje* TEGEN. De ministers? Wel ja, denkt gij dat die heeren zich zoodanig zullen vernederen, om hunnen tijd te komen verliezen, met zittingen bij te wonen, welker uitslag hun door hunne vrienden was voorspeld, en die toch tot niets anders leiden konden, als hun blootstellen eenige woorden te moeten hooren, die hunne ooren voorzeker niet zouden gestreeld hebben, en welke zij, indien zij daar tegenwoordig waren geweest, zoo maar niet onbeantwoord hadden kunnen laten. Wel neen! Onze ministers zijn geene *rusiemakers*. Zij willen maar liever laten praten; dat is ook gemakkelijker, vooral als men vooruit weet dat die blaffende honden niet bijten kunnen, wijl een grooter aantal hun het bijten belet.

Het zijn dus alleen de wezenlijke vertegenwoordigers die bij de behandeling van het adres gesproken hebben; maar hunne stemmen waren die des roependen in de woestijn, en op al wat zij zeiden, klonk hun het onverbiddelijk TEGEN te gemoet.

Maar waarom ons nog langer met die bedroevende tooneelen bezig gehouden. Wij hadden ons voorgenomen, daarover het scherm te

laten vallen, en, onzes ondanks, vloeijen de *blatten* met onze pen. Onze lezers houden ons zelfs ten goede, waar het hart vol van isloopt de mond van over. Wij willen er thans echter van afstappen, anders zouden wij nog wel eenige woorden willen wijden aan het sublieme *Eere zij der Natie!* door de Vertegenwoordiging uitgeroepen, *a propos* van de monsterwet. Toen wij het ontwerp lazen, dachten wij dat dit eene drukkout was, en dat men lezen moest: *Eere zij den heer List!*

Wij willen dus nog slechts de namen opteekenen der elf, die hunne pogingen ten Beste voor het vaderland hebben aangewend. Het behoef niet gezegd te worden, dat de zeven overgeblevenen van de *negen*, die het voorstel tot herziening der grondwet gedaan hebben, (Thorbecke en van Rechteren hebben dat getal tot zeven gebragt!) tot die elf behooren. Bij die zeven hebben zich nog geschaard de heeren: NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL, VAN GOLTSTEIN, VERWEY-MEJAN EN SCHOONEVELD; terwijl de zeven overigen zijn de heeren: ANEMAET, VAN DAM VAN ISSELT, STORM, VAN HEEMSTRA, DE KEMPENAER, LIZAC EN WICHERS. Eere zij hun! Wij wenschen vurig, dat zij den moed niet zullen opgeven en vereend zullen blijven in den strijd, welken zij aangevangen hebben. Al moeten zij voor de meerderheid steeds zwichten en hunne pogingen alzo vruchteloos blijven, in hunne overtuiging en in den bijval van al hetgeen de natie redelijk en welgezind oplevert, zullen zij evenwel eene aangename belooning vinden. Niet altijd zullen overigens de oogen gesloten blijven, en mogten zij dan eenmaal opengaan, is hun eene roemvolle plaats in Nederlands geschiedboeken voorschouwen.

Maar, *a chacun sa part*. Wij mogen den heer *Luyben* niet vergeten. Deze heeft ook iets toegebragt aan de redactie van het adres van antwoord. In de troonrede had het ministerie de schadevergoeding voor de militaire inundatien tijdens en tengevolge der gebeurtenissen van 1830 *wenschelijk* genoemd. De commissie voor het adres had, nadat zij al hare aandacht tot het opstellen van het paragraaf gewijd, en al te gewikt en gewogen had, tengevolge denering, welke alles in vernuft of pluizerij overtreft, aan dit paragraaf den weerklank onthouden van het woordje *wenschelijk*. Dit kon er niet door. Het ministerie had gezegd dat de schadevergoeding *wenschelijk* Kamer zou durven trachten, door een

die wenschelijkheid bij het ministerie in twijfel te doen komen! Dit mocht niet. Het was den heer Luyben niet genoeg, dat de overtuiging van het wenschelijke bij de regering bestond, en dat dit reeds genoegzamen waarborg opleverde, dat de regering de noodige voorstellen daartoe doen zoude; het was den heer Luyben niet genoeg dat de Kamer verklaarde al hare aandacht aan die voorstellen te zullen wijden; neen: het ministerie had gezegd dat de schadevergoeding wenschelijk was, de Kamer moest dit ook zeggen.

Uit het amendement van den heer Luyben, door de Kamer gretig aangenomen, om eenen ouden collega met zoo een nietigheidje genoeg te geven, volgt, naar ons inzien, niets anders, dan dat de heer Luyben op dat oogenblik nog ministerieeler was, dan de ministerieelste uit de Kamer.

Er kan niet meer aan getwijfeld worden: het huishoudelijke stelsel van Engeland is op het punt om, althans voor het oogenblik, eene groote hervorming te ondergaan. Wat noch de wighs, noch de manufacturiers, noch de vereeniging tegen de graanwetten tot stand hebben kunnen brengen, zal voltrokken worden door eene gebeurtenis, welke niemand, drie maanden geleden, voorzien kon. De graanwet, die wet, welke tot heden de heerschende partij als haar palladium beschouwde, zal gewijzigd worden, alles doet het vooruitzien en op dit oogenblik is waarschijnlijk de eenige vraag, welke het engelsch cabinet nog tegenhoudt, te weten hoe het 't zal aanleggen om dien grooten slag te slaan zonder den huishoudelijken toestand van het britsch rijk te hevig te schokken en vooral zonder diegenen van deszelfs aanhangers te mishagen, wier vertrouwen reeds geschokt en gehechtheid verkoeld werd door de jongste hervormingen?

Sir Robert Peel is te verstandig en te zeer overtuigd van de noodzakelijkheid om de schoone maatregelen, waardoor hij de engelsche industrie heeft hersteld, voltallig te maken, door het tarief der granen te verminderen, om de gelegenheid, welke hem hiertoe aangeboden wordt, niet gretig waar te nemen. Wel ver van zich te laten afschrikken door de paniek, die van Ierland naar Engeland overgeslagen is, acht hij zich voorzeker gelukkig te zien, dat de opinie zijn verlangen vooruitloopt. Waarom zoo hij zich daarover niet verheugen?

Er was hem een zamenloop van omstandigheden nodig, om, zonder de landbouwende partijen het oude torismus te veel te kwetsen, zich de laatste hoop op de toekomst toe te eigenen, welke den whigs overbleef en tevens de baldadigheid der vereeniging te fraiken; en ziet: de noodkreet die tegelijk uit alle hoeken van het Britsch rijk opstijgt, neemt de plaats in van al die omstandigheden en dwingt hem, om datgene te volbrengen wat hij zoo gaarne ondernemen wilde.

Zonderling geluk van eenen grooten staatsman! Hij is tot het gezag gekomen te midden van den bedenkelijksten toestand, bij eene uitgeputte schatkist, onder het voeren van eenen oorlog, welke gaede uitkomst vruchteloos scheen te moeten blijven; toen allerwege de nijverheid onder hare eigene voortbrengselen als verstikt lag; en de gebeurtenissen hebben hem zoo zeer ten dienste gestaan, zij hebben zijne verlangens zoo natuurlijk in de hand gewerkt, dat uit elke crisis als van zelve het middel geboren is, niet alleen om haar te herstellen, maar tevens om haar te doen verstreken tot eenen nieuwen grond van bloei voor het land. Heden weder is de fortuin even gunstig. Het overgrote te kort in den oogst, dat voor elk ander een onverkomelijke hinderpaal zou zijn, zal aan de huishoudelijke hervormingen van sir Robert

Peel eenen nieuwen weg banen, en die groote staatsman zal, hiernaan valt niet te twijfelen, met ijver deze belangrijke gelegenheid te baat nemen om de groote prezen, welke hij met zoo veel gemak aangevangen heeft, voortzetten.

Wat ons betreft wij gelooven niet, dat het hoofd van het engelsch cabinet in alles de hoop en de vrees der partijen vervullen zal. Wij houden ons verzekerd, dat hij er niet aan denkt, eensklaps de graanwetten af te schaffen en daardoor den grootsten wensch der vereeniging te bevredigen; zijne wijze van handelen is niet revolutionair, en de algeheele afschaffing dier wet zou niets meer of minder zijn, dan eene revolutie. Alles zal zich gewis vooreerst bepalen bij eene tijdelijke opheffing der regten, of, wat nog waarschijnlijker is, bij eene groote en duurzame wijziging van het tarief. Deze laatste maatregelen worden door de omstandigheden voorgeschreven en komen volmaakt overeen met het welbekend karakter van sir Robert Peel, die altijd zijn gedrag zoodanig heeft weten in te rigten, dat hij aan de whigs de verdienste van wettige hervormingen ontnam, zonder evenwel de regtmatige belangen der behoudende partij te kwetsen. Het hoofd van het engelsch cabinet weet overigens zeer wel, dat het genoeg is, eene opening te maken in die oude sterkte van het overdreven torismus, om het gebouw langzamerhand geheel te doen instorten. De meerderheid voorziet reeds de toekomst, welke haar wacht, en twee harer leden, de heer Escot en lord Ashley, hebben niet gearzeld te kennen te geven, dat naar hunne meening; het gedaan was met de wetgeving op de granen.

Wij durven echter niet voorspellen, dat zelfs door eene aanzienlijke wijziging der graanwetten, men de financieele crisis, welke Engeland bedreigt zal afweten. Reeds is de *escompt-tax* merkelyk verhoogd, en indien slechts het deficit van den oogst zoo aanzienlijk is, als men zegt, zouden wij wel weder die plotselinge intrekking van kapitalen kunnen bijwonen, welke vóór de engelsche bank noopte, de fransche bank tot hare hulp te roepen. Het is bekend, dat in Engeland de invoer van granen bijna altijd een uitvoer van gelijke waarde in klinkende munt veroorzaakt; die invoer kan zonder deze ruiling niet plaats hebben, en wie weet of de hulpmiddelen des lands daarvoor toereikende zullen zijn, bij de vastzetting van enorme kapitalen, welke in de nog niet toegestane spoorwegen gesloten zijn.

Men berekent dat de wezenlijke maatschappijen, welke de parlaments-aete hebben aangevraagd en verwachtten, een kapitaal voorstellen van 300,000,000 p. st., waarvan het $\frac{1}{10}$ of 30,000,000 p. st. (360,000,000 gulden), moet gerealiseerd zijn, alvorens de concessie verleend wordt. Ofschon het waarschijnlijk is dat een gedeelte van dat kapitaal daargesteld is uit eene opnemng, gedaan uit de vier daizend millioenen handelspapier, in het britsche rijk in omloop gebragt en de klinkende munt slechts een klein deel daarvan uitmaakt, is het niet minder waar, dat de geldsomloop aanzienlijk moet beperkt zijn door die opstapeling van waarden op een enkel punt.

Men kan zich geen denkbeeld vormen der vreeselijke crisis, welke de engelsche bevolking zou treffen, indien de welligt overdrevene vrees, welke de mislukking van den oogst heeft doen ontstaan verwezenlijkt wierd. Het is te hopen, dat men dezelve zal kunnen afweten.

Zeker is het in alle geval dat die bedreiging sir Robert Peel moet nopen, om de herziening der graanwetten te lepoedigen. Men begrijpt ligt, dat bij de duurte van het graan op alle markten van Europa, deze wetgeving de gevolgen van den invoer nog grootelijks zou bezwaren, en dat een der krachtadigste middelen om aan die gevolgen te ontkomen, zou bestaan in de schorsing of wijziging derzelve. (J. d. Br)

ROME 22 oktober. Don Miguel, die 16 Albat zeer afgezonderd leefde, en zich alleen met de jagt bezig hield, heeft zich den 12. Duiters weten zijn vrienden, in Costa-Vecchia in het ziele. Hij heeft zich naar Genua, bij Don Callo met wiens hij een onderhoud verlangt te hebben.

— De reis van den Keizer van Rusland heeft in Italie veel sensatie verwekt, en, hoe onwaarschijnlijk het ook wezen moge, heweert men steeds dat hij Romé zal bezoeken.

— Gisteren is van hier vertrokken de heer Smur president van den catholijken raad van administratie van het canton St. Gall. Hij was hier gekomen om de zaak, betrekkelijk het bisdom van dit canton, hetwelk sedert 1834 een deel uitmaakt van het bisdom Coire en door eenen apostolischen vicarius beheerd werd, te vereffenen. De zending van den heer Smur schijnt volkomen gelukt te zijn. Z. H. heeft hem met de meeste welwillendheid ontvangen en hem de schitterendste bewijzen derzelve gegeven.

Dr. Burtér heeft insgelijks deze hoofdstad verlaten, zich naar Weenen begevende, om er de hem aanvertrouwd post te aanvaarden. Bij het bezoek, dat hij voor zijn vertrek bij den Paus heeft afgelegd, heeft Z. H. hem de versierselen der orde van den H. Gregorius ter hand gesteld.

ZWITSERLAND.

Een dagblad, tot de behoudende partij behoorende, behelst over den toestand van Zwitserland den volgenden brief, geschreven uit Bern den 22. oktober.

« Men heeft den tegenwoordigen toestand van Zwitserland zeer juist beschreven, toen men den zelve eenen burgeroorlog in het Klein noemde. De vrijcorpsen, die nooit anders dan bij naam ontbonden zijn geweest, die hunne organisatie en aanvoerders behouden hebben, laten dagelijks van zich hooren door eene of andere kleine expeditie. Eenige dagen geleden heeft een hunner benden eenen inval op het grondgebied van Wallis gedaan, zich in eene hinderlaag verborgen om de vervoering af te wachten der duitische uitgewekenen Fein en Daffner, die, zeven maanden geleden, bij de aanval van Lucern gevangen waren genomen, en door het gouvernement van Lucern in een fort van Piemont zouden bewaard worden. De poging is alleen mislukt, omdat het konvooi, bij tijds verwittigd, zijnen logt verhaast had en om de hinderlaag heen getrokken zijn. De aanvallers zijn ontvlugt voor dat men tegen hen kon oprukken en men kan nu zeker zijn, dat aan deze vermetele schending van grondgebied geen verder gevolg zal gegeven worden.

De ex-kapitein Ochsanbein, zich noemensde generalissime der vrijcorpsen heeft een tweede rapport in het licht gegeven over de expeditie van maart en april tegen Lucern. Daar in komt woordelijk voor: « dat het nog niet besluit is, of vroeg of laat geene nieuwe ondernemingen zullen plaats hebben, op eene of andere wijze » Een radicaal blad, dat doorgaat onder den invloed van den voorzitter des Vororts te staan, haalt deze zinsnede met eenen veel beteekenenden nadruk op.

DUITSCHLAND.

CARLSRUHE 28 oktober. De Tweede Kamer van het Groothertogdom Baden, welke den 21. november moet vergaderen, zal waarschijnlijk hetzelfde toneel opleveren als de saksische Kamer, de oppositie zal er de meerderheid uitmaken. De verkiezingen hebben met zeer veel levendigheid plaats gehad, en onderscheidene afgaardigheden van de oppositie zijn slechts met eene kleine meerderheid benoemd.

HAMBURG 28. oktober. Nieuwe en aanzienlijke afzendingen van geld, uit Engeland ontvangen, geven de hoop, dat de *escompt-tax* weldra zal worden afgevoerd. Een enkel huis heeft 2 millioen schillingen ontvangen.

De Beobachter van Stuttgart behelst de volgende beschouwingen, omtrent het overlijden van den bisschop van Rottenburg en de gevolgen daarvan:

Het is waar, dat dit overlijden een der grootste grieven van de catholijke bevolking des rijks wegneemt, daar er nu geen spraak meer kan zijn, om aan den overleden bisschop eenen coadjutor te geven. Maar het is niet onmogelijk, dat dit overlijden, het ver van tot de oplossing te leiden van een vraagstuk, dat zoo veel gemor en beweging onder de catholijken veroorzaakt heeft, tot nieuwe en ernstigere inwikkelingen der kerkelijke zaken aanleiding gaf. Rondom ons en door het geheele rijk zijde de gemoederen oogenachtiglijk verhit over de godsdienstige aangelegenheden; de regering wordt zonder ophouden vermaand om, protestantsch in zijn bestaan zijnde, het beginsel en de belangen van het protestantismus wel degelijk onder het oog te houden; van eene andere zijde betoogen de catholijken, dat het zijn plicht is hunne Kerk te verdedigen tegen de aanvallen, waaraan zij blootstaat. Aldus van twee zijden aangetast, wordt het voor het gouvernement uiterst moeilijk, zich in een juist midden tusschen de twee strijdende partijen te houden. Het schijnt dus dat het overlijden van den bisschop nieuwe moeilijkheden zal doen geboren worden, met het opzet om nieuwe twisten te doen ontstaan tusschen het gouvernement en het hof van Rome en, door die twisten, den afstand nog wijder te maken, welke de tegenstrijdige materiële belangen tusschen twee groote deelen der natie geopend hebben. Het is dus in dit oogblik, hoogst noodzakelijk dat het gouvernement, om tot de vereffening dezer nieuwe moeilijkheid te geraken, tegelijk eene buitengewone vulharding aan den dag legge in het verdedigen van deszelfs rechten en tevens eene geest van verzoening, in overeenkomst met den tijd, dien wij beleven. In de keus van eenen nieuwen bisschop zal het vooral moeten toezien, dat dezelve valle op eenen persoon, even onafhankelijk en vastberaden, als omzigtig en zeker in de behouding van het schip, dat hem zal overhandeld worden, te midden der stormen, welke niet nalaten zullen hem te bestoken.

Dit artikel van het half officieel blad bewijst dat het wurtembergisch gouvernement overtuigd is van het gewigt van den toestand, waarin het zich zelvev gebragt heeft, door zich met zooveel onvoorzigtigheid te mengen in het beheer der catholijke Kerk, waartoe een derde gedeelte van deszelfs onderdanen behoort.

De beraadslagingen van de duitsch-catholijke synode zijn den 24 te Berlijn voortgezet en den 25 ten einde geloopt. De vergadering, steeds de statuten van Breslau en Leipzig tot grondslag nemende, heeft er onderscheidene van aangenomen, anderen gewijzigd of verworpen. Ziedaar dus weder een nieuwe tak dier voorgewende kerk; eene nieuwe secte, eene nieuwe scheuring. De dissenters van midden-Pruisen zullen noch met die van pruisisch-Polen, noch met die van Silesie, noch met die van Saksen instemmen. Men kan reeds het oogblik voorzien, waarop even veel kerken en geloofsbelijdenissen zijn zullen als gemeenten, zelfs als individuen.

De dag van den 24 is voornamelijk gewijd geweest aan de inrigting der gemeenten; het beginsel waaruit men afgegaan is, is dat der algemeene stemming: de vrouwen zullen ook verkiesbaar zijn en eene beslissende stem hebben in het beheer der gemeente. Elk individu zoodra hij 14 jaren oud is, wordt reghens lid van de gemeente, indien hij slechts zijn verlangen daartoe te kennen geeft. Geene wandaad sleept de verwijdering uit de gemeente af zich; alleen zal een lid, dat eene misdaad begaan of groote onrustis gegeven heeft, verstoeken worden van zijn stemrecht; dezelfde straf is uitgesproken tegen degenen, die weigeren hunnen aanslag te voldoen.

De waarde van een genootschap, dat aldus aanvangt is buiten alle discussie.

Wat betreft het algemeen protestantsch concilie, dat te Berlijn zou gehouden worden, het behoort tot de plannen, die nimmer ten uitvoer gelegd worden. Tot nog toe zijn Hanover en Keur-Hessen de eenige staten, die de voorstellen der pruisische regering aangenomen hebben; maar de hertogdommen Saksen-Weimar, Saksen-Coburg-Gotha en onderscheidene andere kleine Staten hebben zich tegen het voorstel verklaard.

PRUISSEN.

BERLIJN 29 oktober. De betrekkingen tusschen ons ministerie en den engelschen ambassadeur, graaf van Westmoreland hebben eene merkbare verkoeling ondergaan sedert de bekendmaking der beruchte depêche van lord Aberdeen. Wat hiertoe aanleiding gegeven heeft is de veronderstelling, dat de graaf zelf die depêche aan de *Augsb. Zeit.* zou gezonden hebben, hetzij uit eigen beweging, hetzij ten gevolge van ontvangene bevelen.

De handelsreis, welke gedurende eenige weken te Berlijn geboerd heeft, verliest langzamerhand hare uitgebreidheid. De handel herstelt zich van de oogenblikkelijke bekrompenheid, welke er het gevolg van geweest was.

ENGLAND.

De stedelijke verkiezingen, welke den 1 november in Engeland hebben plaats gehad, zijn over het algemeen in den zin der behoudende partij uitgevallen. Te Birmingham, Liverpool, Nottingham, Bath, Devonport, Windsor, Douvres, Oxford en in een aantal andere steden, behoort de meerderheid der gekozenen tot die partij.

IRLAND.

De iersche koninklijke maatschappij van landbouw heeft met eenparige stemmen beslist, dat eene memorie aan den onderkoning zou aangeboden worden, met het verzoek om door een bevel uit den raad den uitvoer van voedingsmiddelen te verbieden en den vrijen invoer van vreemde granen toe te staan.

SPANJE.

Pater Fulgencio, bisschopvader van de Infante Dona Carlotta, en die door de doorlichtige gevende belasting geweest, zich naar Bonaparte bij de koninklijke familie te begeren is uit Madrid gebonnen; krachtens een bevel van den minister van justitie, van den 26 oktober. De gevoelens van verzoening tusschen de verschillende leden der koninklijke familie van Spanje, aan welke de ijverige pater Fulgencio, bij voortdurende ingang trachtte te doen vinden in hoogere kringen, zijn de eenige oorzaak van dezen despotieken maatregel, welke door geene omstandigheden hoegenaamd gewettigd wordt.

FRANKRIJK.

PARIS, 4 november. Het schijnt thans stellig besloten te zijn, dat de opening der Kamers op den 22 december zal plaats hebben.

Er wordt eene expeditie tegen Madagascar gesceid gemaakt. Een inspecteur generaal heeft reeds bevel bekomen om een keur-detachment op te rigten uit de regementen voetvolk der koninklijke marine. Men schijnt nog niet tot een besluit te zijn gekomen omtrent het getal der oerpezen welke tot die expeditie zullen gebruikt worden.

Men leest in de *Gazette du Midi*: De poolsehe geestelijke zuster die door den Aartsbisschop van pruisisch-Polen naar Rome gezonden is, heeft zich op de laatste pakthoot ingescheept, na te Marseille de sprekenste beproeven van deelneming en eerbied ontangen te hebben. Rome zal haar hooren, onderzoek doen en oordeelen. Maar de gelijktijdige komst van den kanselier van Rusland, die komt onderhandelen, en van eene vrouw, die de klagen der catholijken komt overbrengen, zal niet een der onbelangrijkste voorvallen van onzen tijd zijn. De zwakke en de sterke zullen alzo tegenover elkander voor den algemeenen Vader der geloovigen staan. Met genoegen vernemen wij de tijding, dat eenige poolsehe priesters aangevangen zijn, het martyrologium van hun land op te maken, als een authentiek verhaal van al de gewelddadigheden der russische overmeestering. Het is voor allen tijd, dat de europeesche denkwijze tusschen beide trede en aan Rusland doe gevoelen, wat het verliesen zou, indien het tot den rang van Aziatische mogendheid werd terug gebragt.

ANTWERPEN 4 november. De overheid heeft bevel gegeven dat de galjoen *Min Coppin* de haven der stad zou verlaten. De lading van dit schip bestond uit aardappelen, die zoo rot waren dat zij tot zeer ver eenen verpestenden stank verspreidden.

NEDERLAND.

'S BOSCH 7 november.

Li. woensdag heeft te Waalwijk een droevig ongeval plaats gehad. De twintigjarige zoon van de weduwe W. vermaakte zich, met, tegen den uitdrukkelijken wil zijner moeder, op de achterplaats zijner woning op duiven te schieten. De moeder, ging naar hem toe, om hem het geweer af te nemen. De zoon weigerde hetzelfde af te geven. In de daardoor ontstane worsteling schijnt het geweer afgegaan te zijn, en trof de arme weduwe in de borst. De zoon is in de haren afgezet moeten worden. De jongeling is nu in verzekerde bewaring gecommitteerd en naar wij vernemen, heden ochtend gevankeeld naar deze stad overgebragt.

'S HAGE 6 nov. In deze residentie is overleden Z. Exc. de heer J. G. baron Versteek van Soelen, Grootkruis der Orde van den N. L., vroeger gedurende een aantal jaren minister van Buitenland, zaken, enz. enz.

Heden morgen ten elf ure heeft de heer mr. A. van Galen, bevoegd tot advocaat-generaal bij het provinciaal gerechtshof van Noord-Brabant, in handen van den voorzitter van den Hoogen Raad, den vereischten eed afgelegd.

Beneide in het afgelopen jaar hebben de gemeenten plaats gehad met betrekking tot het plan eener aanlegging van eenen ijzeren spoorweg van Rotterdam tot Utrecht. Twee rigtingen zijn daarbij in aanmerking gekomen, die over Gouda en die over Schoonhoven. Aan de eerste is na plaats gehad hebbend onderzoek, de voorkeur gegeven, en bij de vereende concessie, welke thans aan den Nederlandschen Rijn-Spoorweg is overgedragen, is dan ook bepaald, dat de zijk van dien weg tusschen Utrecht en Rotterdam moet loopen over Gouda. Van Gouda af was verder de strekking bij het voorgemaakte plan voorgedragen langs Montfoort en Oude-water. Naar men vernemt, is thans door het hoofbestuur van de voorged. maatschappij, aan het departement van binnenlandsche zaken eene wijziging in de rigting van dien weg tusschen Utrecht en Gouda voorgesteld. Volgens het plan, bij die maatschappij ontworpen, zou men, ter verbinding van beide die steden, van Utrecht af, den spoorweg naar Amsterdam volgen, tot op eenen geruimen afstand bezuiden Maarsse en van daar den weg leggen tot in de nabijheid van Woerden, en vervolgens op Gouda. Dit voorstel moet thans, wanneer wij wel onderrigt zijn, een puut van onderzoek bij het ministerie van binnenlandsche zaken uitmaken. (N. R. C.)

AMSTERDAM, 3 nov. Wij vernemen dat reeds aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door de heeren van Henkelom en Vollebregt, benevens 47 der voornaamste handelshuizen alhier, verzonden is geworden een adres, waarin het doelzake en ontoereikende beroofd wordt der voordragt van wet, houdende maatregelen tot aanmoediging van den invoer van levensmiddelen, door de regering aan de Tweede Kamer in de zitting van 25 oktober jl. aangeboden. In dit adres wordt ondermael de noodzakelijkheid bewezen van het geheel intrekken der wet van 29 december 1835, daar ook die noodlottige wet tot de oorzaken van de thans bestaande behoefte behoort. De spoed, waarmede het antwoord op de Troonrede bediscussieerd en aangenomen is geworden, schijnt bij het aan de orde zijn dezer voordragt van wet, eene onmiddelijke verzending van meergenoemd adres noodzakelijk gemaakt te hebben; het mist daardoor de onderteekening van verschillende belanghebbenden in den handel in granen, die ten verigen van den soortgelijk adres aan de Staten-Generaal aangeboden. Wij betreuren deze omstandigheid, daar men in de Tweede Kamer meer op de menigte dan op de hoedanigheid der ondertekenaars van adressen schijnt te letten.

NIJMEGEN, 4 november. Bij den treurigen toestand van den oogst der aardappelen in dit jaar, is het een aangename taak, het bericht te kunnen mededeelen, dat de boekweit, paarden- en duiven-

boonen veel zaad afleveren, — dat de mangel- en andere wortelen voldoende zijn, — dat de knollen en spurde gunstig staan en de tabak een goed gewas heeft opgeleverd. Het koolzaad had dezen winter veel van de vorst geleden en men had uit dien hoopde rege akkers van hetzelfde ongeploegd, hegeen echter is blijven staan, heeft veel zaad en van goede kwaliteit opgeleverd.

LEEUWARDEN, 3 november. Volgens koninklijke magtiging zijn heden de provinciale staten van Vriesland alhier vergaderd geweest, ten einde te voorzien in de vacature in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door het bedanken van den heer Dr. S. Brouwer ontstaan. Bij eene eerste en tweede stemming werd de volstrekte meerderheid opgegeven der kandidaten vereenigd; men ging dus tot eene derde stemming over, bij welke jhr. Wilco Holzinga Lyklama à Nycholt, grietman van Utingaredoel, wonende te Oldeboorn, de volstrekte meerderheid van dertig stemmen verkreeg, en derhalve tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, namens de prov. Vriesland, geproclameerd werd. Als lid der provinciale staten in de vergadering tegenwoordig zijnde, gaf hij dadelijk te kennen, deze benoeming aan te nemen. Als eene hoogst zeldzame bijzonderheid werd opgemerkt dat alle 54 leden der Staten in deze vergadering tegenwoordig waren. Bij de laatste stemming zijn 21 stemmen gevallen op mr. B. Albarda.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Donderdag 6 November.

In de zitting van heden zijn ingekomen.

1°. Een wets-ontwerp tot herziening van de bestaande wetgeving nopens de bezwaarschriften, betrekkelijk, a) rijkse directe belastingen.

2°. Een ontwerp ter vervulling der middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de begrooting van 1844 en 1845; tot dit ontwerp behooren, behalve eene toelichtende memorie, ook nog staten van berekening omtrent de finantien.

3°. Een ontwerp tot wijziging van hoofdstuk IX. A (Nationale schuld) der begrooting van 1845.

Nadat de kennisgeving der Eerste Kamer, houdende vereeniging met het adres van antwoord, was medegedeeld, heeft de heer van Panhuys, voorzitter der commissie tot het opstellen van het adres, rapport uitgebragt. Nadat het adres aan Z. M. was voorgedragen, heeft Z. M. het volgende geantwoord: „Ik ontwaar door de aanbieding van dit adres, dat het U Edel Mogenden wenschelijk is voorgekomen om de rede, met welke Ik uwe tegenwoordige zitting heb geopend, niet onbeantwoord te laten.

„Het is Mij aangenaam uit den inhoud van dat stuk te vernemen, dat Ik op de ijverige medewerking van U Edel Mogenden kan blijven rekenen en Ik stel er bijzondere prijs op, de verzekering te ontvangen, dat de Staten-Generaal instemmen met Mij gevoelen, dat het wijzigen der Grondwet op eene overtuiging van noodzakelijkheid behoort te rusten.”

Het adres van de heeren van Heukelom en van Vollenhoven c. s. is ter griffie nedergelegd.

De beraadslagingen over het ontwerp van wet nopens de aflossing van schuld over 1845 worden bepaald op zaterdag aanstaande.

De commissie tot de verzoekschriften brengt eenige rapporten uit, onder anderen over het adres van de Provinciale Staten van Overijssel, waarbij wordt toegezonden een afschrift van een rekwest aan Z. N. ingediend, en bij hetwelk gevraagd wordt of de Provinciale Staten in hun reglement bepalingen kunnen opnemen, die de benoeming van hunne gedeputeerden betreffen. Ter griffie en drukken van het verslag.

Eindelijk is ook breedvoerig verslag gedaan van een stuk van den herhaaldelijk bij de Kamer rekwereerde heer Catz, die ditmaal zegt een belastingstelsel te hebben uitgedacht, hetwelk een ieder zal te vreden stellen; hij eindigt met zich te beklagen, dat hem geene betrekking van advies voor 's rijks aangelegenheden wordt aangeboden, en hij had gaarne zijne reis- en verblijfkosten, in het belang van het land gedurende 15 jaren gemaakt, terug Orde van den dag.

Daarna is de vergadering gescheiden.

Ingezonden Stukken.

Een Udenaar, noch fransche meester, noch curator zijnde, doch het als eene eervolle hoedanigheid beschouwende, Udens burger te wezen en zeggende met Udens zaken zoo wat bekend te zijn, heeft ons

een vrij lang verloop doen gewonden, tegen de klacht in ons nummer van 30 oktober, opgenomen, van eenige Udensche burgers nopens het fransch onderwijs aldaar.

„Daar het verloop zeer veel personeels en andere andere aan de ondoelverpelijke zaak vreemde beschouwingen bevat tegen de intenders die klacht, kunnen wij niet besluiten bezels in zijn geheel op te nemen. Het *multi-aktram portum* maakt het ons echter tot pligt, datgene bekend te maken wat omtrent de zaak zelve in het midden wordt gebragt.

De Udenaar over den bedoelden franschen meester sprekende, zegt dat zoo de Udensche ingezetenen aldaar geen fransch kunnen leeren » dit toch maar alleen afhangt van den wil om ze ter school te zien » den, want tot nog toe heb ik niet vernomen, dat de bedoelde meester zijne school gesloten heeft; » onrecht hebt hij als ge verder schrijft, dat onze fransche meester nog wel kostschoolhouder is, » daar het een iegelijk bekend is, dat hij sedert jaren, hiervan heeft afgezien.”

De Udenaar veidt daarna uit over den lof van den bedoelden meester en de diensten door hem aan de gemeente bewezen. Een en ander heeft (hetzij in het voorbijgaan gezegd) geen aanstoot in het bedoeld artikel geleden. Wijders verklaart hij dat de fransche meester » niet zoo versleten is, » dat hij niet gaarne nog, als vroeger, zijne dienscipelen onderwijs geeft.” » En, zoo gaat de schrijver voort, als ge nu weet, dat de student » alhier, door de zorg van een der eerw. Kruisheeren, geregeld les in de fransche taal ontvangt, en dat er hier in Uden meniggen gevonden wordt, die zich gaarne laat gebruiken, om, wien het belieft, privaot onderwijs in het fransch te geven, en dat er hier een instituut bestaat van de eervoorde Ursuffert, hetwelk vier leden telt, » die bevoegd zijn verklaard om, onder anderen, ook in het fransch onderwijst te geven, dan vraag ik, hoe het mogelijk zij, dat men, aan menschen met gezond verstand, een dergelijk broebelsohrift heeft durven in handen geven?”

Wijders verklaart de schrijver dat er uit Uden maar één kind op school is gelegd om fransch te leeren, terwijl al de overigen zich vergenoegen met hunne kinderen het fransch te doen leeren » zoo als zij zelve het bij onzen ouden meester geleerd hebben.”

Omtrent het door de vrienden van recht en eene beschaafde opvoeding in ons blad gedaan voorstel om eenen kundigen onderwijzer in het fransch te nopen, zich in de gemeente neder te zetten, merkt de schrijver op, dat » in den loop van de laatste 50 jaren 2 à 3 meesters van armoede het dorp hebben verlaten, terwijl de tegenwoordige het met uitgehouden heeft, dank zij zijne eigene middelen.”

Omtrent de aanmerking gedaan door genoemde vrienden van recht ons over het bestaan van eenen curator van de latijnsche school, die niets van de latijnsche taal verstaat, wijst de Udenaar op de koninklijke besluiten, aangaende het hooger onderwijs gegeven, waarin » bij de bepalingen van » curator nergens bijstaat uitgedrukt, dat hij ook Latijn of een of ander van de vakken van onderwijs moet kennen; hetgeen (zoo vervult hij) » ook niet mogelijk te vooronderstellen is, » en min als dat de curatoren van onze academien, » zouden kennis moeten dragen van elk der vakken, die op onze hoogeschoolen onderwezen worden.”

Hiermede hebben wij uit het verloop al datgene genomen, wat tot het zakkelijke van het onderwerp betrekking heeft. De *gnauchte Udenaar* zohd daaruit genoegzaam zien, dat hij niet te vergeefs een beroep op onze onpartijdigheid gedaan heeft; terwijl hij het ons ten goede zal houden, dat wij het hartstogtelijke uit zijn verloop hebben weggelaten, wijl zulks voor ons en onze lezers en ook voor de genen, die geroepen zijn het *pro* en *contra* te onderzoeken en daarnaar te handelen, geen het minst belang heeft.

LATERS BERIGTEN.

De zending van Chekib-Effendi, welke heette een doel van bevrediging te hebben, schijnt integendeel nieuwe onlusten te moeten verwekken. Van den 11 oktober vernemen wij, dat hij zich gereed maakte om den Libanon aantetasten, teneinde de bergbewoners te ontwapenen. De vreemdelingen, die den Berg bewonen, door hem aangezegd, dat zij denzelfden verlaten moesten, hebben geweigerd

hieraan te gehoorzamen, indien hunne eigendommen niet gewaarborgd werden. Deze voorwaarde, die den franschen consul ondersteund, werd eerst door Chekib aangenomen, maar weldra weder afgelegd onder voorwendsel dat de waarborg niet door hem maar door de Porte moest gegeven worden. De verklaarden de Europeers, dat zij op den Berg zouden blijven, dat Chekib-Effendi kon handelen zoo goedvond, maar dat zij ook zich zelve voorhiielden, hunne regten te doen gelden. Deze de toestand der zaken bij het vertrek van den bode.

Eene telegraphische depêche heeft den 24 Napels de tijding aangebragt van de aankomst van den Keizer en de Keizerin van Rusland te Palermo. De Koning heeft zich dadelijk per stoomboot naar Sicilie begeven, om zijne doortochtige gasten te groeten. De Keizerin had veel door de reis geleden, maar het klimaat van Sicilie had reeds spoedig eene goede uitwerking op haar gehad, en reeds anderen daags had zij eene wandeling in den tuin van het paleis kunnen maken.

Den 3 november is te Londen een nieuwe cabinet raad gehouden: dezelve heeft echter noch een proclamatie voor de opening van het parlement, noch een kabinets order tot de opening der haren voor vreemde granen ten gevolge gehad. De Londensche dagbladen zijn opgevuld met gissingen over de beraadslagingen van het cabinet, maar laten ons niets stalligs daaromtrent.

Een nieuwe cabinetraad is tegen donderdag 6 bepaald.

De hertog van Wellington heeft aan al de hooft-officieren bevel gezonden, om door het geheele land de matigheids-genootschappen af te schaffen.

De onderkoning van Ierland heeft den 31 oktober een geheime raad gehouden, waarin ter sprake gekomen, welke maatregelen in de tegenwoordige omstandigheden te nemen zijn. De *Dublin Pad* zegt, dat de genoemde maatregelen weldra bekend zullen worden gemaakt.

De prinses van Joinville is den 5 november des morgens ten 8 ure gelukkig van eenen prins verlost.

Advertentien

Uit de hand te koop.

Circa 1400 stuks hoogopgaande

CANADASCHE BOOMEN

Stande te Oud-Heusden, in de nabijheid van den Elshout, te bevragen bij den Notaris JISKOOT, te Veen.

Graanmarkt

van 's HERTOGEN BOSCH,

Woensdag en Donderdag 5 en 6 November.

ROGGE en BOEKWEIT tot vorige prijzen verkocht. HAVER met veel vraag doch weinig ten Maakt, een klein partij wigtige waarvoor onderstaande prijs is bedongen. Daar besteed voor;

ROGGE f 800, 850 a 905. BOEKWEIT f 115 800 a 830. WIGTIGE HAVER f 385.

De middelprijs van de Rogge naar de markt van 's Hertogenbosch is geweest f 856 per het mud, de zetting van het Roggebrood is 37 cents de drie Ned. ponden

Het Ned. pond Boter f 0.75 a f 0.80.

AMSTERDAM, 5 November.

Tarwe en Rogge stil: Tarwe: 128, 130 p. h. Poels: f 270 382, 123 p. j. Vries, 290; 122 p. Oldamm. f 280, 123 p. Gron. f 280.

Rogge 117 p. Archangel f 246; 121 p. Stettin f 265.

Gaats zonder handel.

Haver in een doen: 81 p. fijne zeilende f 140 80 p. dito alhier f 140; 78 p. order partij f 133.

Boekweit prijshoudend: 120 p. Amersf. f 287.

Koolzaad op 9 vat in Nov. 68 p. April 67 p. Sept. 63 p.

Lijnzaad in een doen met meer handel: 113, 114 p. Odessa f 314 409, 110 p. Riga f 265.

Raanolie was vrij wat williger: per 67w. f 39½, Vlieg. f 36 a ½: Dec. f 38½ a 39; Mei f 38½; Sept. 36½.

Lijnolie per 67w. f 28½, Vlieg. f 27½ a ½, Hennepolie per 67w. f 32½; Vlieg. 31½.

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 5 November ten vier ure.

W. S. 2½ pCt. 60½, 2. Nieuwe Cert. 3 pCt. 72½, 73. Dito Certific. 4 pCt. 96½, 95½. Handelm. 159. 1. Aanspoorw. 117½. Ardins 810 p. st. 23½, 2. Spanje Brannf. 3 pCt. 84, 1. Port. te Lond. 3 pCt. 60. 59½. Dito 5 pCt. 68½, 4. Oude Russen 106½, Dito 4 pCt. 91½. Do. Stieglitz en Co. 92½, Peru 21½.

T r Drukk. rij van D. A. A. DE ROOY, te 's Hertogenbosch.